

Karboplatyna i etopozyd

Karboplatyna i etopozyd to leki stosowane w leczeniu wielu różnych rodzajów nowotworów.

Czym są karboplatyna i etopozyd?

Podane tutaj informacje o karboplatynie i etopozydzie najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o chemioterapii i rodzaju nowotworu, na jaki cierpi dana osoba.

Lekarz objaśni tę metodę leczenia oraz związane z nią możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi zgode na jej zastosowanie.

Więcej informacji na temat leczenia

Niniejsze informacje są aktualne w momencie ich publikacji. Niekiedy jednak między kolejnymi datami redakcji broszury wiedza na temat opisanego tutaj leczenia lub jego skutków ubocznych może ulec zmianie.

Jeżeli pacjent potrzebuje więcej informacji na temat opisanego tutaj leczenia, może porozmawiać ze swoim zespołem onkologicznym. Może też wejść na stronę elektronicznego kompendium leków (electronic Medicines Compendium, eMC), na której znajdują się ulotki informacyjne dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL) na temat opisanych tutaj leków.

Jak podaje się karboplatynę i etopozyd

Karboplatynę i etopozyd otrzymuje się na oddziale chemioterapeutycznym w trybie ambulatoryjnym lub podczas pobytu w szpitalu. Lek podaje pielęgniarka specjalizująca się w chemioterapii.

Zazwyczaj podczas leczenia pacjent spotyka się z:

- onkologiem,
- pielęgniarką specjalizującą się w chemioterapii lub pielęgniarką specjalistą,
- specjalistą farmaceutą.

W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

W dniu podania każdego leku lub wcześniej pielęgniarka albo pracownik laboratorium pobiera od pacjenta próbkę krwi. Robi się to, aby sprawdzić, czy przyjęcie chemioterapii jest dla pacjenta bezpieczne.

Przed rozpoczęciem chemioterapii pacjent odbywa rozmowę z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą. Rozmowa dotyczy wyników badania krwi oraz samopoczucia pacjenta. Jeśli wyniki badania krwi są prawidłowe, zespół farmaceutyczny przygotowuje leki przeciwnowotworowe.

Zazwyczaj przed chemioterapią pielęgniarka podaje pacjentowi leki przeciwwymiotne (antyemetyczne). Leki chemioterapeutyczne mogą być podawane przez:

- kaniule – krótką, cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu lub dłoni,
- cewnik centralny – cienką rurkę wprowadzoną podskórną do żyły w klatce piersiowej,
- cewnik centralny wprowadzony obwodowo – cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu, a stamtąd do żyły w klatce piersiowej,

Pielęgniarka podaje karboplatynę w formie kroplówki (infuzji) trwającej od 30 do 60 minut. Etopozyd jest podawany w formie kroplówki trwającej ponad 1 godzinę. Pacjent może również otrzymać etopozyd w kapsułkach.

Schemat chemioterapii

Zazwyczaj chemioterapia jest stosowana w serii kilku cykli leczenia przez okres kilku miesięcy. Karboplatynę i etopozyd można podawać na różne sposoby. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta wyjaśni pacjentowi, jak prowadzone będzie leczenie. Mogą oni też wręczyć pacjentowi kopię planu leczenia, aby wziąć go do domu.

Przyjmowanie etopozydu w kapsułkach

Pacjent przyjmujący etopozyd w kapsułkach otrzyma go od pielęgniarki lub farmaceuty do przyjmowania w domu. Zawsze należy przyjmować leki ściśle według zaleceń. Jest to ważne, gdyż w ten sposób można mieć pewność, że działają one możliwie najbardziej skutecznie.

Etopozyd w kapsułkach przyjmuje się na czczo. Oznacza to godzinę przed jedzeniem lub dwie godziny po jedzeniu. Kapsułki należy połykać w całości, popijając je szklanką wody. Nie należy ich rozgryzać, otwierać ani rozgniatać. Tabletki trzeba przyjmować codziennie o tej samej porze.

Jeżeli pacjent zapomni wziąć etopozyd w kapsułkach, powinien wziąć następną dawkę zgodnie z harmonogramem. Nie należy przyjmować podwójnej dawki w celu uzupełnienia pominiętej dawki, chyba że zalecił to lekarz.

Poniżej zwracamy uwagę na inne kwestie dotyczące kapsułek, o których należy pamiętać:

- Po przyjęciu kapsułek należy umyć ręce.
- Inne osoby powinny unikać bezpośredniego kontaktu z lekami stosowanymi w chemioterapii.
- Kapsułki należy przechowywać w oryginalnym opakowaniu w temperaturze pokojowej. Leki należy chronić przed wilgocią, wysoką temperaturą i bezpośrednim światłem słonecznym.
- Należy trzymać je w miejscu poza wzrokiem i zasięgiem dzieci.
- Jeśli od razu po połknięciu kapsułki pacjent wymiotował, powinien skontaktować się ze szpitalem. W takiej sytuacji nie należy przyjmować dodatkowej dawki.
- Jeśli leczenie zostało przerwane, należy zwrócić nieużyte kapsułki farmaceute.

Powrót do domu

Pielęgniarka lub farmaceuta może także dać pacjentowi leki przeciwwymiotne oraz inne leki do zabrania do domu. Należy przyjmować wszystkie kapsułki i tabletki ściśle według otrzymanych zaleceń.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Przedstawiamy również niektóre z rzadziej pojawiających się skutków ubocznych.

U danego pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tutaj skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może doświadczyć pewnych skutków ubocznych, również tych rzadziej występujących, które nie są tu wymienione.

O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni:

- przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych,
- udzielić informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych.

Ważne jest, aby przyjmować leki ściśle według zaleceń. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że będą skuteczne.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą mieć poważne skutki uboczne. Czasami mogą być one zagrożeniem dla życia. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danej osoby.

Kontakt ze szpitalem

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przekaze pacjentowi całodobowe numery do szpitala. Jeśli pacjent poczuje się źle lub będzie potrzebować porady, może zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia lub nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Więcej informacji

Nie możemy wymienić wszystkich możliwych skutków ubocznych tego leczenia. Istnieją pewne rzadko występujące skutki uboczne, które nie zostały tutaj przedstawione. Szczegółowe informacje można znaleźć w [elektronicznym Kompendium leków \(eMC\)](#).

Skutki uboczne występujące podczas leczenia

Niektóre osoby mogą doświadczać skutków ubocznych w trakcie chemioterapii lub krótko po jej zakończeniu.

Reakcja alergiczna

Niektórzy pacjenci wykazują w trakcie leczenia reakcję alergiczną na opisany tutaj lek. Niektóre z możliwych objawów reakcji alergicznej:

- uczucie gorąca lub rozpalenie widoczne na twarzy,
- dreszcze,
- świąd,
- wysypka na skórze,
- zawroty głowy lub nudności,
- ból głowy,
- uczucie duszności lub świszczący oddech,
- obrzęk twarzy lub ust,
- ból pleców, brzucha lub w klatce piersiowej.

W trakcie leczenia pielęgniarka kontroluje stan pacjenta pod kątem ewentualnych oznak reakcji alergicznej. Jeśli pacjent poczuje się źle lub wystąpi u niego którykolwiek z powyższych objawów, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. W przypadku wystąpienia reakcji alergicznej personel medyczny może szybko wdrożyć odpowiednie leczenie.

Czasami reakcja występuje kilka godzin po zabiegu. W razie wystąpienia powyższych objawów lub złego samopoczucia po przyjeździe do domu pacjent powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany całodobowy numer telefonu.

Wyciek leku poza żyłę

Czasami leki przeciwnowotworowe podawane dożylnie mogą wyciec poza żyłę. W przypadku takiej sytuacji niektóre leki mogą uszkodzić tkankę otaczającą żyłę. Nazywamy to wynaczynieniem. Do wynaczynienia dochodzi rzadko, ale istotne jest wówczas niezwłoczne podjęcie odpowiednich działań. W razie wystąpienia poniższych objawów podczas leczenia lub po jego zakończeniu należy natychmiast poinformować o nich pielęgniarkę:

- pieczenie,
- ból,
- zaczerwienienie lub opuchlizna wokół żyły.

Ból wzdłuż żyły

Opisane tutaj leczenie może powodować ból:

- w miejscu podania kroplówki (infuzji),
- wzdłuż żyły.

Jeśli pacjent odczuwa ból, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. Może ona skontrolować stan miejsca podania leku. Lek można podawać wolniej lub przepłukać to miejsce większą ilością płynu w celu zmniejszenia bólu.

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisany tutaj lek może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Komórki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba krwinek białych jest niska, zwiększa się podatność na infekcje. Niski poziom krwinek białych to tzw. neutropenia.

Gdy poziom krwinek białych jest niski, infekcja może okazać się bardzo poważna. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. Jeśli u pacjenta wystąpi którykolwiek z poniżej wymienionych objawów, powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu:

- temperatura powyżej 37,5°C,
- temperatura poniżej 36°C,
- złe samopoczucie, nawet przy prawidłowej temperaturze ciała,
- objawy infekcji.

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszności,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Poziom krwinek białych zazwyczaj wraca do normy przed kolejnym podaniem leku. Przed kontynuacją chemioterapii pacjent zostaje poddany badaniu krwi. Jeśli poziom krwinek białych jest niski, lekarz może nieznacznie opóźnić podanie leków do czasu podwyższenia się poziomu tych krwinek.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, łatwiej mogą pojawiać się siniaki lub krwawienie. Pacjent może doświadczyć tak objawów jak:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- krew w moczu lub stolcu,
- drobne czerwone, brązowe lub fioletowe plamki, które mogą wyglądać jak wysypka – może to być trudne do stwierdzenia u osób z czarnym lub brązowym kolorem skóry.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany numer całodobowy, jeśli u pacjenta wystąpią siniaki lub krwawienie z niewyjaśnionej przyczyny. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Ich podanie jest nazywane transfuzją lub przetoczeniem płytek krwi.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywa się to niedokrwistością (anemią). Pacjent może doświadczać:

- wyraźnego spadku energii,
- braku tchu,
- zawrotów głowy.

Jeśli u pacjenta wystąpią wyżej wymienione objawy, powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Pacjent może wymagać leczenia anemii. W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania mu kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to transfuzją krwi.

Nudności

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec występowaniu nudności lub je ograniczyć. Leki należy przyjmować ściśle według zaleceń, nawet jeżeli nie odczuwa się nudności. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

W przypadku nudności należy często pić płyny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli pacjent w dalszym ciągu odczuwa nudności lub wymiotuje raz lub dwa razy na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc na podany numer całodobowy. Jego personel udzieli porad w tym zakresie. Może też zmienić lek przeciwwymiotny. Jeżeli pacjent odczuwa nudności, powinien powiadomić o tym personel.

Uczucie zmęczenia

Uczucie zmęczenia jest częstym skutkiem ubocznym tej terapii. Często nasila się ono pod koniec leczenia i utrzymuje przez kilka tygodni po jego zakończeniu. Nie należy się spieszyć i powinno się planować dni tak, aby mieć czas na odpoczynek. Niezbyt forsowne ćwiczenia, na przykład krótki spacer, mogą pomóc złagodzić uczucie zmęczenia.

W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Wypadanie włosów

Włosy na głowie mogą się przerzedzić. Mogą również całkowicie wypaść. Brwi, rzęsy oraz inne owłosienie na ciele również mogą wypaść lub przerzedzić się. Zazwyczaj wypadanie włosów zaczyna się po pierwszym lub drugim cyklu leczenia.

Istnieją różne sposoby maskowania utraty włosów. Pielęgniarka może przekazać informacje na temat radzenia sobie z wypadaniem włosów.

Należy pamiętać, aby chronić skórę przed słońcem. Na skórę głowy należy stosować krem z filtrem o wskaźniku ochrony nie mniejszym niż 30 SPF. Można też zakrywać głowę czapką lub chustką.

Utrata włosów jest prawie zawsze tymczasowa. Włosy zazwyczaj odrastają po zakończeniu leczenia.

Biegunka

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać biegunkę. Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie stolców wodnistych albo luźnych. Można odczuwać również skurcze żołądka. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeżeli pacjent oddaje luźne stolce 3 lub więcej razy na dzień i nie jest to dla niego typowe, powinien jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Należy postępować według otrzymanych zaleceń dotyczących:

- przyjmowania leków przeciwbiegunkowych,
- picia dostatecznej ilości płynów w celu nawodnienia organizmu oraz uzupełnienia soli i minerałów,
- zmian w diecie, które mogą być pomocne.

Lekarz może również poprosić pacjenta o próbkę kału do zbadania w kierunku infekcji.

Zaparcia

Opisane tutaj leczenie może wywoływać zaparcia. Zaparcie oznacza niemożność oddawania stolca tak często, jak zwykle. Czynność ta może być trudna lub bolesna. Oto kilka rad, które mogą pomóc:

- Należy pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie.
- Należy jeść produkty spożywcze zawierające duże ilości błonnika, takie jak owoce, warzywa i chleb pełnoziarnisty.
- Należy regularnie wykonywać niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacerki.

W przypadku zaparcia należy poprosić personel szpitalny dyżurujący na całodobowej infolinii o poradę. Mogą oni podać środki przeczyszczające, które złagodzą dolegliwości.

Jeśli pacjent nie oddał stolca od ponad dwóch dni i wymiotuje, należy natychmiast zadzwonić pod podany numer całodobowy.

Ból brzucha

Pacjent może odczuwać ból w okolicy brzucha albo uskarżać się na niestrawność. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić porady w tym zakresie lub zastosować leczenie. Pacjent powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu, jeżeli występujące u niego objawy nie mijają lub nasilają się.

Ból jamy ustnej i gardła

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać ból jamy ustnej i gardła. U pacjenta może się także pojawić owrzodzenia jamy ustnej. Może to spowodować zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

W razie wystąpienia bólu jamy ustnej lub gardła należy:

- powiedzieć o tym pielęgniarce lub lekarzowi – mogą oni zalecić płyn do płukania jamy ustnej lub odpowiednie leki,
- postarać się pić dużo płynów,
- unikać alkoholu, tytoniu i pokarmów, które mogą podrażniać jamę ustną.

Zaburzenia smaku

Niektóre rodzaje jedzenia mogą wydawać się bez smaku lub smakować inaczej. Należy próbować różnych potraw, aby znaleźć takie, które smakują najlepiej. Pacjent może również odczuwać gorzki lub metaliczny posmak w ustach. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić porady w tym zakresie. Pomocne może być:

- ssanie kwaśnych cukierków lub landrynek bez cukru,
- spożywanie zimnych artykułów spożywczych,
- jedzenie świeżych owoców o wyrazistym smaku.

Zaburzenia smaku ustępują zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Mamy więcej informacji dotyczących radzenia sobie z zaburzeniami smaku.

Brak apetytu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na apetyt. Nie należy martwić się w przypadku utraty apetytu trwającej jeden lub dwa dni. Jeśli jednak apetyt nie wróci po kilku dniach lub pacjent chudnie, należy powiedzieć o tym lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Mogą oni udzielić porad w tym zakresie: zalecić pacjentowi przyjmowanie suplementów diety lub napojów albo zasugerować zmianę diety lub zwyczajów żywieniowych.

Zmiany skórne

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na skórę. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje, jakich zmian można się spodziewać. Jeśli skóra pacjenta jest wysuszona, powinien on spróbować używać codziennie nieperfumowanego kremu nawilżającego. Etopozyd może wywołać swędzącą wysypkę. Może również powodować zmianę koloru skóry. Po zakończeniu leczenia kolor skóry powraca do normy. Jeżeli pacjent został poddany radioterapii (niezależnie od tego, kiedy to nastąpiło), miejsce leczenia może stać się zaczerwienione lub obolałe. Jeżeli pacjent jest osobą o ciemnej karnacji, miejsce leczenia może jeszcze bardziej ściemnieć lub rozjaśnić się.

Wszelkie zmiany skórne należy zawsze zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Mogą oni udzielić porady i przepisać odpowiednie kremy lub leki. Zmiany skórne zazwyczaj ustępują po zakończeniu leczenia.

W rzadkich przypadkach występują zdecydowanie poważniejsze zmiany skórne. Może pojawić się wysypka, następnie pęcherze, a później skóra może się łuszczyć. Jeśli wystąpią takie objawy, należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem.

Wpływ na nerki i wątrobę

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na sposób funkcjonowania nerek i wątroby. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy nerki i wątroba funkcjonują prawidłowo, przeprowadza się badania krwi. Pacjent powinien powiedzieć lekarzowi lub pielęgniarce, jeżeli w jego moczu pojawi się krew lub jeśli zacznie oddawać mocz częściej niż zwykle.

Ważne jest, aby pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) bezalkoholowych płynów dziennie.

Ciśnienie krwi

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na ciśnienie krwi. Pielęgniarka kontroluje ciśnienie u pacjenta. Ciśnienie krwi zazwyczaj wraca do normy albo podczas leczenia, albo po jego zakończeniu. Jeżeli pacjent przyjmuje leki na ciśnienie krwi, powinien poinformować o tym lekarza lub pielęgniarkę. Gdy zakręci mu się w głowie lub zrobi mu się słabo, można spowolnić infuzję.

Ból mięśni lub stawów

Przez kilka dni po podaniu leków pacjent może odczuwać ból stawów lub mięśni. Jeżeli tak się dzieje, należy zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni przepisać środki przeciwbólowe i udzielić porady. Mogą również powiedzieć, czy środki przeciwbólowe, które pacjent zazwyczaj stosuje, są odpowiednie.

W przypadku bólu mięśni i stawów radzimy:

- przyłożyć ciepły kompres lub termofor do bolącego miejsca,
- wziąć ciepłą kąpiel,
- planować zajęcia tak, aby mieć czas na regularny odpoczynek.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (neuropatia obwodowa)

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na unerwienie palców dłoni i stóp. Może to prowadzić do drętwienia, mrowienia lub bólu w rękach lub stopach. Jest to tzw. neuropatia obwodowa. Pacjent może mieć trudności z wykonywaniem zadań wymagających precyzji, takich jak zapinanie guzików czy wiązanie sznurówek.

Jeżeli pacjent ma takie objawy, powinien zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmienić lek lub dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W przypadku niektórych osób utrzymują się jednak jako długoterminowe skutki uboczne leczenia.

Wpływ na funkcjonowanie serca

Leczenie opisanym tutaj lekiem może mieć wpływ na serce. Pacjent może zostać poddany badaniom w celu sprawdzenia funkcjonowania jego serca. Mogą być one wykonywane przed leczeniem, w jego trakcie i po nim.

Jeśli leczenie powoduje problemy z sercem, lekarz może zmienić stosowany rodzaj terapii.

Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- duszności,
- zawroty głowy,
- zmiany rytmu serca.
- opuchnięte stopy i kostki.

Objawy te mogą być także wynikiem innych chorób, ale ważne jest, aby zgłosić się na badanie do lekarza. Należy zadzwonić po numer alarmowy 999, jeśli u pacjenta wystąpią poniższe objawy:

- ból, uczucie ciężkości lub ucisku w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Wpływ na płuca

Opisane tu leczenie może powodować zmiany w płucach. Należy zgłosić lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie wymienione poniżej objawy:

- kaszel, który nie ustępuje,
- świszczący oddech,
- duszności.

Jeśli wcześniej istniejące problemy z oddychaniem nasiliły się, również należy poinformować o tym lekarza. Pacjent może zostać skierowany na badania w celu sprawdzenia funkcjonowania jego płuc.

Zmiany dotyczące słuchu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na słuch i w niektórych przypadkach może powodować jego utratę. Pacjent może doświadczać dzwonienia w uszach. Nazywamy to szumami usznymi. Pacjent może również nie słyszeć niektórych wysokich dźwięków.

Zaburzenia słuchu mogą ustąpić po zakończeniu leczenia. Jednak nie zawsze tak jest. Jeśli pacjent zauważy u siebie jakiegokolwiek zmiany w słyszeniu, powinien zgłosić je lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie.

Zmiany dotyczące wzroku

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na wzrok. Ból oczu lub zmianę widzenia należy zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.

Zespół rozpadu guza (TLS)

U niektórych pacjentów w czasie leczenia może pojawić się schorzenie nazywane zespołem rozpadu guza (TLS). Jeżeli w wyniku leczenia znaczna liczba komórek nowotworowych obumiera i ulega rozpadowi, do krwi może przedostać się wiele produktów ubocznych. Mogą mieć one wpływ na funkcjonowanie nerek. Mogą również powodować problemy z rytmem serca.

Rozwojowi zespołu rozpadu guza można zapobiegać. Krew pacjenta będzie regularnie poddawana badaniom w celu kontroli pod kątem TLS. Jeżeli u pacjenta występuje ryzyko TLS, może on przyjmować:

- dodatkową ilość płynów za pomocą kroplówki,
- leki takie jak rasburykaza w postaci kroplówki lub allopurynol w postaci tabletek.

Pomóc może także picie co najmniej 2 litrów (3½ pinty) płynów dziennie.

Wpływ na układ nerwowy

Opisane tutaj leczenie może wpływać na mózg i układ nerwowy. W bardzo rzadkich przypadkach może wywoływać schorzenie zwane zespołem odwracalnej tylnej leukoencefalopatii (reversible posterior leukoencephalopathy syndrome, RPLS). Objawy RPLS to między innymi:

- utrata pamięci,
- ból głowy, który nie ustępuje,
- senność lub dezorientacja,
- zaburzenia widzenia,
- napady drgawek.

Jeśli pacjent lub inna osoba zauważy którykolwiek z powyższych objawów, trzeba szybko zareagować. Należy:

- zadzwonić pod **całodobowy numer alarmowy** przekazany przez szpital
- albo **natychmiast** udać się do szpitala.

Pacjent nie powinien sam prowadzić pojazdu w drodze do szpitala.

Po przejściu RPLS możliwa jest pełna rekonwalescencja. Zespół ten trzeba jednak szybko zdiagnozować i poddać pacjenta leczeniu.

Drugi nowotwór

Opisane tutaj leczenie może zwiększyć ryzyko rozwoju drugiego nowotworu, nawet wiele lat później. To zjawisko występuje rzadko. Zazwyczaj jednak korzyści z leczenia zdecydowanie przeważają nad tym ryzykiem. Kwestię tę można omówić z lekarzem.

Inne informacje

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia zakrzepu. Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregośkolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- pulsujący ból lub opuchlizna nogi albo ramienia,
- miejscowe zaczerwienienie skóry – u osób o czarnej lub brązowej skórze może to być trudniejsze do stwierdzenia, ale skóra może stać się ciemniejsza,
- nagły atak duszności lub kaszlu.

Należy zadzwonić po numer alarmowy 999, jeśli u pacjenta wystąpią poniższe objawy:

- ból w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać tzw. antykoagulanty. Leki te rozrzedzają krew. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przekazać pacjentowi więcej informacji na temat zapobiegania zakrzepom i ich leczenia.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisaną tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie o wszystkich substancjach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach zakupionych w sklepie, aptece lub online,
- witaminach lub suplementach,
- lekach ziołowych albo terapiach uzupełniających lub homeopatycznych,
- narkotykach rekreacyjnych, takich jak marihuana.

Alkohol

Niektóre preparaty w ramach opisanego tutaj leczenia zawierają alkohol. Jeśli stanowi to problem dla pacjenta, powinien powiedzieć o tym lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Poziom alkoholu we krwi pacjenta po podaniu leku może przekraczać limit dopuszczalny do prowadzenia pojazdów. Pacjent nie powinien prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn przez kilka godzin po podaniu leku, nawet jeśli czuje się dobrze.

Szczepienia

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i koronawirusowi (COVID-19). Szczepienia pomagają ograniczyć ryzyko poważnej choroby w wyniku zakażenia się tymi wirusami. Szczepionki te są odpowiednie dla większości osób, w tym dla osób z osłabionym układem odpornościowym.

Jeśli układ odpornościowy jest słaby, należy unikać szczepionek żywych. Jest to spowodowane tym, że mogą one wywołać złe samopoczucie. Szczepionki żywe, takie jak szczepionka przeciwko żółtej febrze, zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Ważne jest, aby poprosić lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę o poradę w kwestii szczepionek. Mogą oni wyjaśnić, czy szczepionki są dla pacjenta odpowiednie i kiedy najlepiej je przyjąć.

Antykoncepcja

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta zalecą, aby w trakcie leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest poczęcie dziecka. Leki chemioterapeutyczne mogą uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby używać antykoncepcji zapobiegającej poczęciu dziecka. Należy zastosować się do ich zaleceń dotyczących:

- rodzaju antykoncepcji,
- okresu po zakończeniu leczenia, przez który należy kontynuować stosowanie antykoncepcji.

Współżycie seksualne

Niewielkie ilości leku przeciwnowotworowego mogą przeniknąć do nasienia lub wydzieliny z pochwy. Jeżeli pacjent współżyje podczas leczenia, zespół onkologiczny zazwyczaj zaleca stosowanie prezerwatywy lub koferdamu w celu ochrony partnera(-ki).

Karmienie piersią

Zaleca się nie karmić piersią podczas opisanego tutaj leczenia oraz przez pewien czas po jego zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić więcej informacji na ten temat.

Zmiany cyklu miesięczkowego

Pacjentki, u których występuje miesiączka, mogą zauważyć, że stała się ona nieregularna lub znikła podczas leczenia. To zjawisko może mieć charakter przejściowy, ale w przypadku niektórych osób może okazać się nieodwracalne. Menopauza może pojawić się wcześniej, niż gdyby pacjentka nie została poddana leczeniu. Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość zajścia w ciążę lub zapłodnienia. W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować personel medyczny, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego lub zespołu onkologicznego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeżeli pacjent ma wizytę u stomatologa, powinien zawsze poinformować go o leczeniu przeciwnowotworowym. Przed wizytą u stomatologa należy zasięgnąć porady prowadzącego zespołu onkologicznego.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie [elektronicznego Kompendium leków](#) (electronic Medicines Compendium, [eMC](#)) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie medycyny oraz osobami chorymi na nowotwory.

Organizacja Macmillan Cancer Support zapłaciła za przetłumaczenie tych informacji na język polski przez firmę tłumaczeniową.

Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości [PIF TICK](#). Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Używany przez nas język

Chcemy, aby wszyscy chorzy na nowotwór czuli, że nasze informacje pisane są specjalnie dla nich. Staramy się, by były one jak najbardziej jasne i przejrzyste.

Aby to osiągnąć:

- używamy prostego języka,
- wyjaśniamy terminy medyczne,
- używamy krótkich zdań,
- używamy ilustracji w celu wyjaśnienia tekstu,
- przedstawiamy informacje w jasny sposób,
- upewniamy się, że wszystkie kwestie są zrozumiałe.

Używamy języka inkluzywnego dla wszystkich płci i piszemy w nieformalnym stylu, aby nikt nie czuł się wykluczony. Kiedy jest to uzasadnione klinicznie, stosujemy wyrazy „mężczyźni” i „kobiety” albo „mężczyzna” i „kobieta”. Robimy to na przykład, wymieniając pewne części ciała lub wspominając statystyki dotyczące występowania chorób.

Trusted
Information
Creator

Patient Information Forum

Nasze informacje dotyczące nowotworów otrzymały znak jakości PIF TICK.

Oznacza to, że są łatwe w użyciu, aktualne i oparte na najnowszych dowodach. Więcej informacji o tym, jak opracowujemy nasze materiały, można znaleźć tutaj.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjenta

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdej osobie poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jej potrzeby.

Wiemy, że czasami ludzie mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład jeśli ktoś pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i można nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować w języku dzwoniącego poradę dotyczącą takiej sytuacji. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w swoim języku ojczystym

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer 0808 808 00 00 i porozmawiać z nami w swoim języku ojczystym za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

Ostatnia redakcja tekstu: 1.07.2023

Następna zaplanowana redakcja tekstu: 01.07.2025

© Macmillan Cancer Support 2023 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 89 Albert Embankment, London SE1 7UQ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne, jednak nie można zakładać, że odzwierciedlają one obecny stan badań medycznych, który nieustannie ulega zmianom. Osoby, które martwią się swoim stanem zdrowia, powinny skonsultować się z lekarzem. Organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody wynikające z nieścisłości podanych tutaj informacji lub informacji pochodzących od osób trzecich, takich jak informacje przedstawione w witrynach internetowych, do których podajemy łącza.